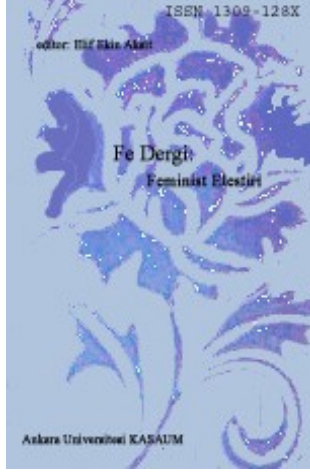

Yayınlayan: Ankara Üniversitesi KASAUM
Adres: Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi, Cebeci 06590 Ankara

Fe Dergi: Feminist Eleştiri Cilt 6, Sayı 1
Erişim bilgileri, makale sunumu ve ayrıntılar için:
<http://cins.ankara.edu.tr/>

Ağır Erkeklik: Erkekliğin Ağırlığı
Berfin Varışlı

Çevrimiçi yayına başlama tarihi: 2 Haziran 2014

Bu makaleyi alıntılar için: *Berfin Varışlı*, "Ağır Erkeklik: Erkekliğin Ağırlığı," *Fe Dergi* 6, no. 1 (2014), 90-91.

URL: http://cins.ankara.edu.tr/11_8.pdf

Bu eser akademik faaliyetlerde ve referans verilerek kullanılabilir. Hiçbir şekilde izin alınmaksızın çoğaltılamaz.

“Ağır Erkeklik: Erkekliğin Ağırlığı”

Berfin Varışlı*

Eleştirel Erkeklik İncelemeleri İnisyatifi (EEİİ), 26 Nisan’da Ankara’da “Ağır Erkeklik: Erkekliğin Ağırlığı” adını verdiği bir atölye düzenledi. Ankara Üniversitesi Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi’nin (KASAUM)’un ev sahipliğinde gerçekleştirilen atölye, bundan önce Trabzon, İzmir ve İstanbul’da düzenlenen diğer atölyelerin bir devamı niteliğindedir.

Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Drama Salonu’nda yapılan ve iki oturumdan oluşan atölyeye Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi öğretim üyesi ve KASAUM Müdürü Prof. Dr. Serpil Sancar ve Ankara Üniversitesi Radyo, Televizyon, Sinema Ana Bilim Dalı Başkanı Prof. Dr. Nejat Ulusay’ın da aralarında bulunduğu bir çok akademisyenin yanı sıra, farklı disiplinlerden doktora ve yüksek lisans öğrencileri de katıldı. 24-25 Nisan’da KASAUM öğrencileri tarafından organize edilen 1. Toplumsal Cinsiyet Çalışmaları Öğrenci Kongresi’nin hemen ardından gerçekleştirilen atölyede toplumsal cinsiyet alanında kafa yoran akademisyen ve öğrencilerin eleştirel erkeklik çalışmaları üzerinden fikir alış verişini yapmalarına imkan sağlaması açısından önemliydi.

Eleştirel Erkeklik İncelemeleri İnisyatifi kurucu üyelerinden Pamukkale Üniversitesi öğretim üyesi Yrd. Doç. Dr. Murat Göç’ün yaptığı açılış konuşmasının ardından atölye başladı. Birinci oturumda Zirve Üniversitesi Siyaset Bilimi Bölüm Başkanı Yrd. Doç. Dr. Selin Akyüz, “Er Meydanı: Türkiye’de Siyasi Erkeklik Halleri” başlıklı bir sunum gerçekleştirdi. Akyüz bu sunumunda erkeklik söylemi ve siyasi söylem arasında bağlantı kurdu.

Siyasetin Esas Oğlanları

Yrd. Doç. Dr. Selin Akyüz, “Siyasetin esas oğlanı” olarak tanımladığı erkeğin siyasi erkekliğinin” modern medya araçları yoluyla inşa edildiğini ve yeniden üretildiğini vurguladı. Akyüz ayrıca, “Türk siyasi kültürünün yapı taşları” olarak tanımladığı, “güçlü devlet geleneği”, “militarizm”, “lider oligarşisi” kavramlarının da siyasetteki eril dile katkıda bulunduğunu ifade etti.

Türkiye’nin siyasi arenasını Pierre Bourdieu’nun “alan” kavramı üzerinden okuyan Akyüz, “bir alan olarak siyasetin nasıl cinsiyetlendirildiği”ni 1980 sonrası Türkiye siyasetine yön veren erkek liderlerin maçüst ve ataerikl söylemlerinden örnekler vererek analiz etti. Sunumun ardından gerçekleştirilen tartışma bölümünde ise ağırlıklı olarak siyasi erkeklik ve muhafazakarlık konuları tartışıldı. Bu bölümde söz alan Prof. Dr. Serpil Sancar, bugünden bakıp geçmişini okuyarak aynı erkeklik kodlarına atfedilen değerlerin geçmişte var olduğunu varsaymanın yanlış bir değerlendirme olacağını vurguladı. Sancar ayrıca, “bugün bu imgeleri yayan televizyon, fotoğraf ve dijital teknolojinin yaygın olarak kullanılmadığı bir dünyada erkeklik imgeleri nasıl yayılabilir?” sorusunu ortaya atarak medyanın eril siyasi söylemleri yayınlamaktan vazgeçmesi durumunda dahi siyasetteki erkek hegemonyasının devam edeceğini belirtti.

Erkeklik Fay Hattında

“Ağır Erkeklik: Erkekliğin Ağırlığı” atölyesinin ikinci oturumunda konu iş gücü ve erkeklikti. ODTÜ’de Sosyal Psikoloji alanında doktora çalışmalarına devam eden Beril Türkoğlu’nun “Fay Hattında Erkeklikler: Çalışma ve İşsizlik Ekseninde Erkekliğe Bakış” adını verdiği sunumu çerçevesinde ataerikl sistem içerisinde çalışma yaşamının erkeklik inşasındaki rolü ile işsizliğin erkekliği nasıl yerle bir edebileceğini anlattı.

Türkoğlu, 21 görüşmeci ile gerçekleştirdiği ve nitel araştırma tekniği kullandığı araştırmasının sonuçlarını paylaştığı sunumunda, iş sahibi olmanın erkeğe, hem diğer erkeklikler hem de kadın ve çocuklar üzerinde tahakküm kurma imkanı verdiğini savundu. Connell’in işaret ettiği “hegemonik erkeklik ideali” ile sorumluluk almak arasında paralellik kuran Türkoğlu, görüştüğü erkeklerin “kırılgan erkeklik”lerini sorumluluk almak üzerinden kurgulama eğiliminde olduklarını belirtti. Türkoğlu ayrıca, “bir işte çalışıyor olma”nın erkekliğin ifadesinde çok önemli bir yeri olduğunu anlattı.

Türkoğlu’nun sunumu bize “performatif erkekliği” var eden ekonomik gücün erkekler açısından önemini hatırlattı. Ekonomik güç o kadar önemlidir ki onu kaybetmeye yol açabilecek olası bir işsizlik ihtimali dahi bu kırılgan erkekliğin yıkılması için yeterlidir.

*Maltepe Üniversitesi, Sosyoloji Bölümü, Doktora Öğrencisi

İki sunumun da satır aralarında ortaya koyduğu mesaj ve bu anlamda ortak noktaları “hegemonik erkeklik ideali”nin sadece kadınlar için değil erkekler için de nasıl bir dert olduğuydu. Gerek Selin Akyüz’ün sözünü ettiği siyasi erkeklikler, gerekse her an işsiz kalma korkusu içinde, çalıştığı işe sınıksız sarılmış erkekler, emekli olduğu için “iş işten geçmiş” olarak tabir edilen “yaşlı” erkekler ve bir türlü aradığı işi bulamamış işsiz/işli erkekler belli dönemlerde erkeklik krizi yaşamaktadırlar. Ataerkinin onlara altın tepside sunduğu gücü kullanabildikleri ölçüde mutludurlar. Bu gücün en ufak bir şekilde ellerinden kayıp gitmesine neden olabilir. Bu nedenle kadınlar ve diğer erkekliklerin (hegemonik erkeklik dışında kalan ‘tabi’ erkeklikler) de içinde bulunduğu tüm toplumsal cinsiyet türleri ataerkinin hedefindedir. Akyüz’ün altını çizdiği gibi, siyasi söylem erkektir ve “siyasetin esas oğlanı” erkektir, çünkü heteroseksüel (ya da heteroseksüel görünme eğiliminde olan) erkek, ataerkinin de esas oğlandır ve bu imtiyazı kaybetmek istemez.

Sonuç

Eleştirel erkeklik çalışmalarının Türkiye akademisinde ivme kazandığı günümüzde, farklı alanlardan akademisyen, araştırmacı ve öğrencinin bir araya gelip, erkekler ve erkeklikler konularında fikirlerini paylaşma imkanı bulmaları açısından “Ağır Erkeklik: Erkekliğin Ağırlığı” Atölyesi oldukça önemliydi. Sunum konuları olan siyasi erkeklik ve çalışma ve işsizlik ekseninde erkeklik” konuları dışında feminizm, sosyal politikalar, muhafazakarlık gibi bir çok konunun da tartışıldığı bu atölye, farklı düşünce yapıları ve bilgi birikimine sahip onlarca insanın bir araya gelip eleştirinin mümkün ve hatta makbul olduğu bir ortamda rahatça duygu ve düşüncelerini ifade etme imkanı sağladı.

Eleştirel Erkeklik İncelemeleri İnsiyatifi (EEİİ)’nin bir sonraki faaliyeti 11-13 Eylül tarihleri arasında İzmir’de düzenlenecek olan 1. Uluslararası Erkekler ve Erkeklikler Konferansı: “Kimlikler, Kültürler, Toplumlar” olacak. Dünyanın dört bir yanından akademisyenlerin katılacağı sempozyuma eleştirel erkeklik incelemeleri konusunda kafa açıcı bir çok akademik çalışmaya imza atan Prof. Michael Kimmel (SUNY, Stony Brook), Prof. Jeff Hearn (University of Huddersfield), Elijah C. Nealy (Columbia University) ve Prof. Dr. Serpil Sancar (Ankara Üniversitesi) davetli konuşmacı olarak katılacaklar. Sempozyum ile ilgili detaylı bilgiye icssymposium.org adresinden ulaşmak mümkün. Sempozyumda öne çıkan sunumlar, Şubat 2014’te ilk sayısı yayımlanan “Masculinities: A Journal of Identity and Culture”ın sempozyum özel sayısı olan 3. sayısında yayımlanacak. Eleştirel Erkeklik İncelemeleri İnsiyatifi’nin hazırladığı “Masculinities: A Journal of Identity and Culture”ın ilk sayısında yayımlanan makaleler ve ağustosta yayımlanacak olan 2. sayının makale çağrısı <http://masculinitiesjournal.org/> adresi yer alıyor.